

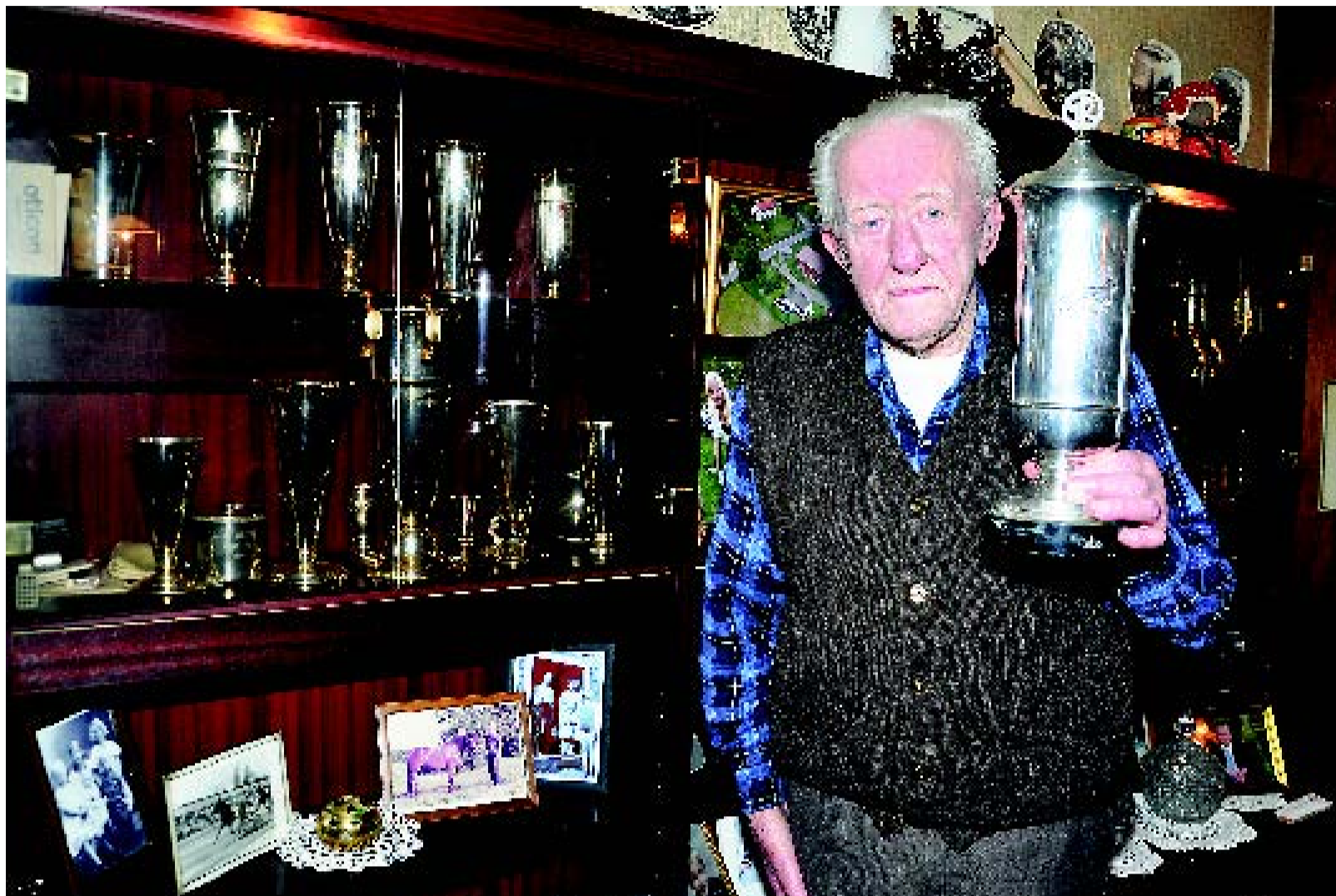
Sprek superveteran

BRISAS HERRE OG MESTER

GRIMSTAD: Lørdag er Brisas æresløp et av hovedoppslagene under V75-omgangen på Sørlandets travpark. Brisa ville vært 70 år gammel om hun hadde levd i dag. Hennes 95 år gamle eier Tormod Håland er dog pigg som en ungfole. Møt ham i dette intervjuet!

95 år gamle Tormod Håland viser stolt fram et målfoto fra 1950-talet der han selv vinner med Brisa. Foto: Baard Larsen

Premiesamlingen til Tormod Håland er omfattende og imponerende. Selv tok han 44 strake seire på Brisa på lokalkjøringer! Pokalen han holder i hånden er den gedigne Foruspokalen fra 1955. Løpet der Tormod Håland selv kjørte Brisa til seier og oppdretteren ble så rørt at han tok til tårene!

Foto: Baard Larsen

BAARD LARSEN

Brisa er en av Sørlandets mest kjente travere gjennom alle tider. Hun hadde en fantastisk sesong som 12-åring og ble den første hest fra Sørlandet som travet under 1.30. Det skjedde på Jarlsberg 9. juli 1955 i det sagnomsuste løpet der Molvin ble den første til å bryte 1.30-grensen i Norge med 28.8. Brisa var fjerde i løpet med 29.8.

Etter dette løpet, tok Tormod Håland med seg sin hoppe til Forus 21. august der de vant Foruspokalen til stor jubel (se ramme). Brisa tjente nesten 50 000 kroner i sin karriere på 1950-tallet. Det var meget sterkt!

HEDRES FOR 59 ÅR GAMMEL REKORD

Den spreke 95-åringen Tormod Håland fra Fjære i Grimstad fikk ikke med seg rekordløpet for nesten 60 år siden. Årsaken var at det var liten aktivitet i skogbruket på sommeren, noe som gjorde at han sendte hoppa i trening til Sigvart Larsen, i Telemark.

Selv om Brisa brøt 1.30-barrieren den gang, gjorde hun senere mange toppløp med eieren i sulkyen. Faktisk har Håland og Brisa mest sannsynlig Norgesrekord i antall seire på iskjøringer i landet. Totalt 44 strake seire ble det før ekvipasjen gikk på et nederlag! Brisa holdt det gående lenge og så sent som 20-åring startet stortraveren fra Fjære i lokalkjøring på Temsevannet og ble dagens raskeste!

BYTTEHANDEL MED FAR

Brisa kom i Tormod Hålands eie ved en tilfældighet. Egentlig var det Tormods far Salve som eide Brisa, mens sønnen drev på med en kaldblodshingst. Men etter en treningstur der Brisa var heit og lettere utagerende, utbrøt Salve Håland at han ikke ville drive mer med trening av hoppa.

– Jeg gjorde da en byttehandel med min far, som overtok hingsten min mens jeg fikk Brisa. Den gang var rekorden hennes på 1.37-tallet og det var ikke de helt store taktene over merra, erindrer den klartenkte 95-åringen Tormod.

– *Hvordan fikk du roet henne ned?*

– Å, du vet, i gamle dager var jo kaldblodshestene brukshester og det ble mange og harde arbeidsøkter i skogen for henne. Men hun var likevel så full av energi og heit at om hun skulle starte på en søndag måtte jeg gi henne en økt med tømmertrekking lørdag ettermiddag, forteller 95-åringen og humrer.

– Med mer skogstrening og roligere lynne kom også resultatene, men at hun skulle bli så godt hadde vi ikke trodd, legger han til.

NM-BRONSE

Selv om Tormod Håland ikke fikk med seg rekordløpet selv, har han fått detaljert tilbakemelding fra daværende trener og kusk Sigvart Larsen. Faktisk var det i følge Larsen utrolig at hoppa klarte å gå så bra som 11-åring.

– Etter mye jobbing i skogen før løpet, trodde vi at formen ikke var så god, men Larsen meldte henne likevel på NM-løpet. Hun sto av og til hos Larsen i trening når det var lite aktivitet i skogsarbeidet, innleder Tormod.

– Det er jo fjerdeplassen og tiden 1.29,8 som alle husker, men kusken kunne etter løpet fortelle at de hadde vært noe uheldige underveis ettersom to konkurrenter galopperte og han måtte dra Brisa fra første til tredjespor, tilføyer han.

– Så det at hun holdt seg til travet og samtidig kom under 1.30 var egentlig utrolig. Etter dette løpet var hun ikke under 1.30 igjen, men hun hadde mange løp for meg på 1.30 og 1.31-tallet. At Brisa fortsatt hedres som første Sørlandskaldblods under 1.30 er gjevt, sier Håland.

FØLGER GODT MED

Fjesingen (lokalt navn på Fjærefolk) forteller at han alltid har trent sine hester i skogen så de gjorde litt nytte for seg på gården. At det også ble inntekter på siden av arbeidet i form av travløp, var en ren bonus for bondene.

– At Brisa løp inn over 48 000 kroner var stort og

veldig mye penger den gangen. Da var løpene delt inn i avdelinger, så det var om å gjøre og kjøre fortest mulig. Å vinne 200 kroner i et løp i 1955 var en solid biinntekt, påpeker 95-åringen.

– Dersom man ser på utviklingen på travsporten siden den gang Brisa var aktiv, har den vært enorm. Mye ligger selvsagt på bevisst valg av hingst og hopper, men en del sekunder har også å gjøre med baneprofilene. Og treningen, selvsagt, legger han til.

UTDRAG FRA BOKA «TRAVSPORTEN PÅ SØRLANDET I HISTORISK PERSPEKTIV» AV JOHN BUER

Den beste sesongen hadde Brisa som 12-åring. Det var i 1955 og det berømte rekordløpet på Jarlsberg hvor fire av de første hestene for første gang travet under 1.30. Molvin satte ny norgesrekord på 1.28.8, foran Urdsønn 1.28.9, Seierlill 1.29.6 og Brisa 1.29.8. Da bestemte Tormod Håland seg for å melde Brisa til løpet om Foruspokalen 21. august. Reisen tur og retur foregikk med jernbanen til Stavanger i en av datidens gamle «kuvogner». Med Tormod selv i sulkyen vant Brisa den meget flotte Foruspokalen. Oppdretteren av Brisa, som het Martin Øglend, hadde registrert Brisas besøk. Han oppsøkte Forus for å se igjen sin tidligere viltre fole. Når Brisa i stor fart passerte konkurrentene på oppløpet og vant pokal og laurbærkrans, da gråt rogalendingen, fortelles det.

Da Brisa, 20 år gammel i 1963, var meldt til løp på Temsevannet, utbrøt en eldre fans: Nei, hå seier du, kommer Brisa? Er du forstørta, kan ho fortsatt springa? Jaså, da skal jeg på Temsevannet å sjå, det er det samme om det piber eller blåser.

Joda, Brisa kunne fortsatt springe og ble dagens raskeste på 1.39.7.

Tormod Håland tror at dersom Brisa hadde vært et produkt av dagens trening og baneforhold, ville hun kunne ha hevdet seg greit, inntil et visst nivå.

– Jeg savner travløp og det å ha egen travhest, men leser Trav og Galopp-Nytt to ganger i uka. I tillegg har jeg Rikstoto Direkte på TV-en. Av og til er jeg på Sørlandets Travpark. De inviterer meg hvert år bort i forbindelse med æresløpet til Brisa, men ettersom jeg er avhengig av skyss nå, siden jeg ikke lengre har bil, blir det ikke så ofte turer til Travparken, sier 95 år gamle Håland.

FÅ AVKOM

– Brisa leverte ikke mange avkom i avlen, men jeg har forstått at dette ikke var helt uten grunn?

– Nei, det stemmer. Hun var veldig urolig på turer og ble ikke drektig de gangene hun ble kjørt bort til en hingst, så derfor ble det kun tre avkom på henne. Og de kom etter at vi fikk tak i hingst som kom til oss på Fjære. Av de tre var det Brisar som var best, men han døde i ung alder grunnet tarmslyng. Jeg er sikker på at han ville ha blitt like god som sin mor, røper Tormod.

– Under Brisas storhetstid var det ofte iskjøring, hvor dere to var regjerende mestere i mange år?

– Å ja. Jeg kjørte hoppa selv i de fleste løpene, også på isbane. Vi hadde 44 strake seire på rad på isløp og i 1954 tok Brisa og jeg hjem tre vandrepokaler til odel og eie. Men så var vi over hele fylket på kjøring også, da, svarer Håland.

– Ofte gikk det veldig greit på iskjøring, selv om det ikke var doserte svinger, ettersom man prøvde å strø i svingene. Men det var ofte at det ble alt for glatt og da vinglet jo sulkyene fra side til side, legger han til. – og humrer.

VIKTIG SATSING

– Hvilke tanker gjør du deg om travsporten i dag kontra 1950-tallet?

– Jeg merker jo at det er lite fokus på hest og trav i distriktet, og det er synd. Hest er en kjempefin hobby

Brisa og Tormod Håland fotografert hjemme i Grimstad på 1950-tallet. Seiersmaskinen fra sør var en stilig og oppsynt hoppe!

Foto: Boka: Travsporten på Sørlandet i historisk perspektiv

for små og store. Jeg har veldig stor sans for ponnitruvet og det arbeidet som gjøres der slik at barn og unge blir fortrolige med hester, sier Tormod Håland.

– Det er jo ikke hest på gårdene i distriktene lenger, i forhold til da jeg holdt på. Mange har hest på staller, men det er ikke det samme å ha hesten hjemme på stallet. Selv savner jeg hestelukta. Det må jeg innrømme, sier den godt voksne hestekaren.

– Folkehesten er også en ide for å få mer interesse om sporten og hester som jeg liker. Jeg har ikke fått sikret meg en andel i Folkehesten Sørlandet ennå, men har forstått at det fortsatt er muligheter der. Så kanskje blir jeg hesteeier igjen, for dette har jeg tro på! sier en sprek og sportsinteressert 95-åring. På lørdag skal han etter planen dele ut ærespremie til vinneren av herlige Brisas æresløp.

Breilie Mille og Elisabeth Eide.

Foto: Øyvind Brusletten

Markenstrav på Kongsberg

Kongsberg Travelskap arrangerte det tradisjonsrike Markenstravet på Kongsberg Travbane søndag 3. mars. Det var godt publikumsoppmøte i det nydelige været.

Ernst-Petter Knutsen vant DNTs 3-års pokal med sin egen Nume Elden, og kusket også Bokli Prinsen inn til en suveren seier.

Terje Remme og Mr. Chilton vant Gullik Østbys Minneløp, og sikret seg dermed et napp i den flotte vandrepokalen. Annen gikk til Miss Bossi, som var stevnets raskeste varmblods ved å

trave 1.21.5 over 1880 meter. Løpet om Buskerudpokalen ble vunnet av Home Vesla, kusket av Eivind Gravdal. I montéløpet for kaldblods gikk seieren til Breilia Mille og Elisabeth Eide.

Det ble også kjørt et brukshestløp med slede hvor seieren gikk til Bente Tveita og den 10-årige dølahesten Hertug. Ove Bjerkeset

FINE PÅ FEST

Fra venstre: Tina Storetvedt, Mariell Bråthen, Line Simonsen, Berit Paulsen, Amanda Øien, Marius Høitomt og Caroline Närström utgjør stallgjengen til Frode Hamre som her blir intervjuet på Jarlsberg Hestegalla av Kurt Hella.

Foto: hestegalleriet.no

Slik er vi ikke vant med å se stallgjengen til Frode Hamre, men da Jarlsberg travforbund inviterte til lokal hestegalla i helgen kom finstasen på. Over 300 gjester i Oseberg kulturhus ga denne gjengen stor applaus da de ble kåret til årets trenerstall. Frode Hamre stakk også av med tittelen årets kusk

i Vestfold. Fra venstre har han med seg: Tina Storetvedt, Mariell Bråthen, Line Simonsen, Berit Paulsen, Amanda Øien, Marius Høitomt og Caroline Närström. Nuste Enger ble tildelt prisen, årets ildsjel for sitt engasjement i damegruppa på banen. MR XF Royal ble årets hest.

LEGENDARY LOVER K gjorde seg et navn i Norge da han vant Momarken Grand Prix to år på rad i regi Steen Juul. Armbrø Goal-sønnen, som senere ble avlshingst i Italia, kostet bare 2000 dollar som åring og har ikke gjort det all verden som avlshingst. Men én god italiener har han etter seg. Det er 7-åringen Mirtillo Rosso som søndag vant tradisjonsrike Premio Ponte Vecchio på den nybygde travbanen i Firenze i kriseramme Italia. Mirtillo Rosso travet sterke 12.3a/1600 for Enrico Bellei. Den italienske elitetraveren trenes av Genarro Casillo.

Viktig!

Husk 3-års kontrollen

Alle hestehengere skal vises for godkjenning. Vi produserer hengere til alle formål, og reparerer alle merker. Reserverdeler på lager.

www.busterhengeren.no

Tlf 69 82 64 88

E-post:

post@busterhengeren.no